

JAK NA DĚTI S VD?

Mgr. Michaela Chotěborová

VŠESTRANNÝ ROZVOJ

- Zaměření na rozvoj jednotlivých oblastí
 - Rozvoj porozumění
 - Rozvoj slovní zásoby a vyjadřování
 - Rozvoj sluchové percepce
 - Rozvoj zrakové percepce
 - Rozvoj jemné motoriky
 - Rozvoj grafomotoriky...

POROZUMĚNÍ ŘEČI

- **základ komunikace,**
- bez porozumění je komunikace velmi obtížná,
- období rozumění řeči začíná mezi **8.-9.měsícem** (nejprve suprasegmentální složka řeči – dítě rozumí obsahu na základě melodie, přízvuku, zabarvení v hlase mluvčího; jednotlivým segmentům řeči pak začíná rozumět v období rozvoje mluvené řeči – kolem 1. roku věku,
- **vývoj porozumění předchází expresi.**

KDYŽ DÍTĚ NEROZUMÍ...

- **Raný věk:**

- poruchy ve druhém a třetím roce věku nemusí být nápadné – dítě se orientuje dle situace, neverbální komunikace,

- **Předškolní věk**

- vázne porozumění symbolům, abstraktním pojmům,
- méně rozumějí předložkám,
- mohou být nápadné odlišnosti v sociálním chování, v pragmatice (obtížně navazují téma, nedodržují střídání komunikačních rolí, objevují se četné asociační přeskoky, anxiózní projevy....(mohou být proto zaměňovány za děti s PAS),

- **Školní věk**

- obtíže ve slovních úlohách, zapamatování a pochopení instrukcí, porozumění čtenému, apod.,

- **Adolescence**

- nedostatečné porozumění delší řečové sekvenci.

JAK ROZVÍJET POROZUMĚNÍ

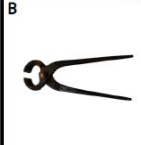

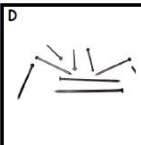

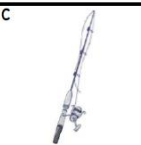
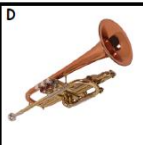

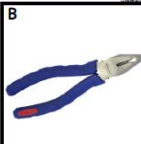

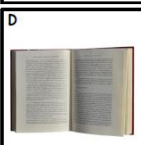

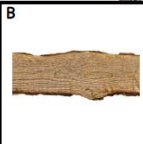
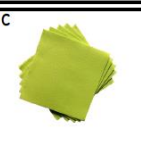

- 1) porozumění izolovanému slovu,
- 2) porozumění jednoduché větě,
- 3) porozumění opisu,
- 4) porozumění pádovým otázkám/tázacím zájmenům,
- 5) porozumění instrukci (jednoduchá, rozvitá, násobná),
- 6) porozumění logicko-gramatickým strukturám (předložky, spojky, příslovce),
- 7) porozumění vyprávění, příběhu,
- 8) porozumění čtenému textu,
- 9) porozumění vtipu, nesmyslům, sociálním situacím.

POROZUMĚNÍ IZOLOVANÉMU SLOVU

- **Základní slovník** (podstatná jména)
 - „Ukaž, kde je...“ (pes, auto, míč, apod.)
 - výběr z uzavřeného souboru (2, 3, 4, 5) – reálné předměty, obrázky
 - polouzavřený soubor – „podej mi jídlo, ovoce, oblečení...“; „podej mi všechno, co jezdí...všechno, co jíme...“ apod.
 - Části těla
- **Slovesa**
 - „Ukaž, kde holka spí. Kde vaří. Kde pije....?“
 - „Co zalévá? Co vrtá? Co pere?...“

- **Přídavná jména/protıklady** („Který dům je vysoký/nízký? Co je studené/horké? Co je zelené?“)
- **Kategorizace** – třídění dle nadřazených pojmů pomáhá rozvoji porozumění, slovní zásoby, paměti, výbavnosti slov...
- pokud dítě nerozumí, je vhodné doplnit slovo **gestem, znakem, citoslovcem.**

SLOVESO / NADŘÁZENÝ POJEM

21 Co zatlouká?	22 Co vrtá?
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D

25 Kde je obuv?	26 Kde je oblečení?
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D
A 	B
C 	D

POROZUMĚNÍ JEDNODUCHÉ VĚTĚ

- **Jednoduchá věta:**

- Ukaž kde se holčička houpe na houpačce.
- Kde kluk umývá nádobí?
- Kde děti staví pískový hrad?

- **Porozumění negaci**

- Kde kluk nesedí?
- Co nejezdí?
- Kde pán nemá knír?

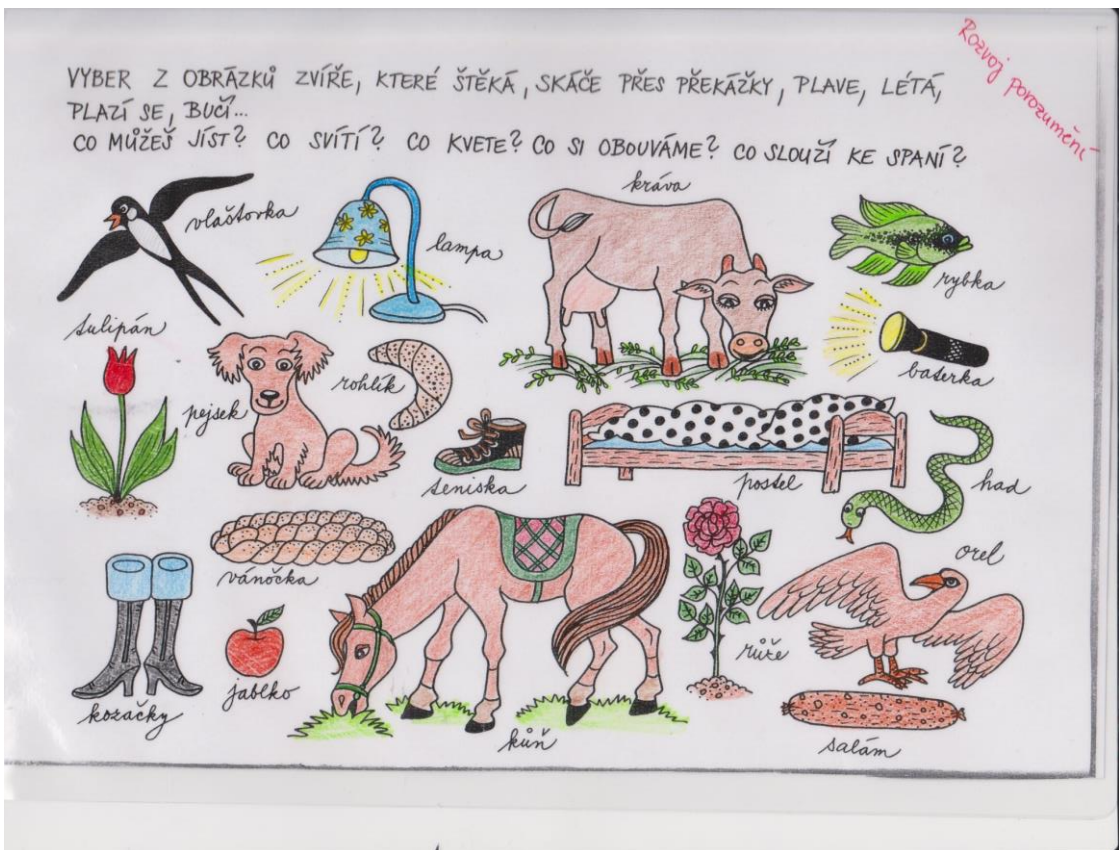
POROZUMĚNÍ OPISU

- **jednoduchý opis:**

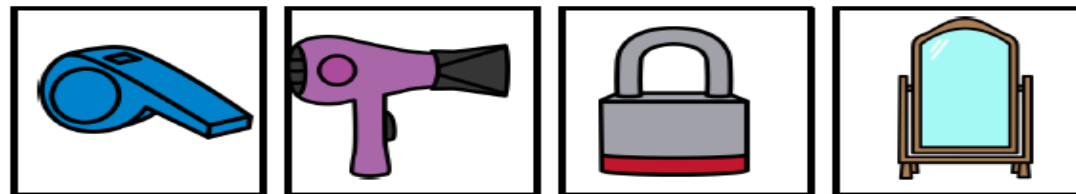
- Kdo hlídá dům?
- Co jezdí po cestě?
- Čím žehlíme prádlo?
- Co lítá?

- **složitější opis:**

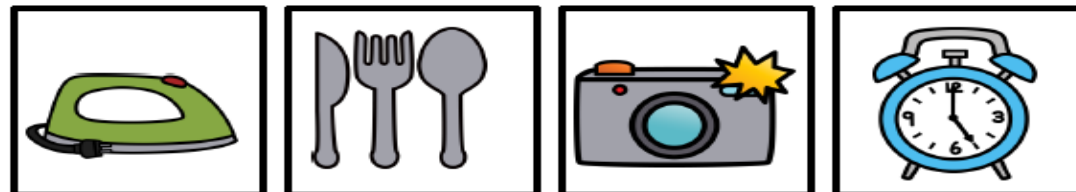
- Co použijeme, když máme rýmu?
- Kdo léčí lidi a nosí bílý plášť?

Čím si foukám vlasy?

Čím si udělám fotku?

U TĚŽKÝCH RECEPTIVNÍCH DĚTÍ

- Využíváme vizualizovaný denní režim (pochopení režimu dne, jazyková stimulace – porozumění sloves).
- Režimová opatření (každodenní rutinní aktivity, minimum změn).
- Využíváme gesta, znaky, pantomimu, vizualizaci...

SLOVNÍ ZÁSoba – NA CO PAMATOVAT?

Dítě musí mít k rozvoji řeči **dostatek přiměřených řečových podnětů.**

Společenské prostředí (zejména rodina) by dítě k řečovému projevu mělo stimulovat.

Nedostatek x nadbytek řečových podnětů.

Důležitou roli hraje také **správný řečový vzor.**

JAK SPRÁVNĚ POSTUPOVAT

vytváření základního
zvukového materiálu
(napodobení zvuků,
modulační faktory
apod.),

citoslovce,

jednoslabičná slova,

dvouslabičná slova,

základní část dětské
slovní zásoby –
podstatná jména a
základní slovesa,

jednoslovná až
dvouslovná věta
(jednoduchá větná
odpověď s ukázáním
předmětu nebo
situace),

tvoření krátkých slovních
řetězců – jednoduché
věty, základní nácvik
syntaxe.

rozvité věty,

víceslabičná
slova, další slovní
druhy, rozvíjení
větných členů...

popis děje (dle
obrázku),

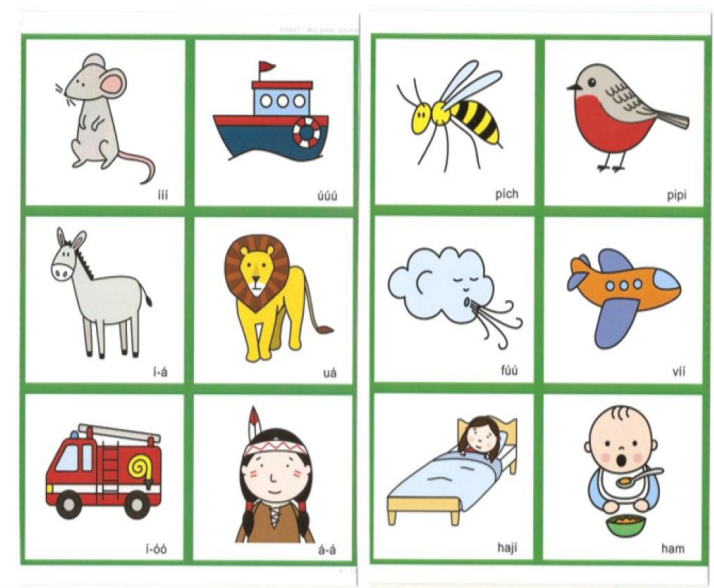
obsah děje
(vyprávění),

hovorová řeč.

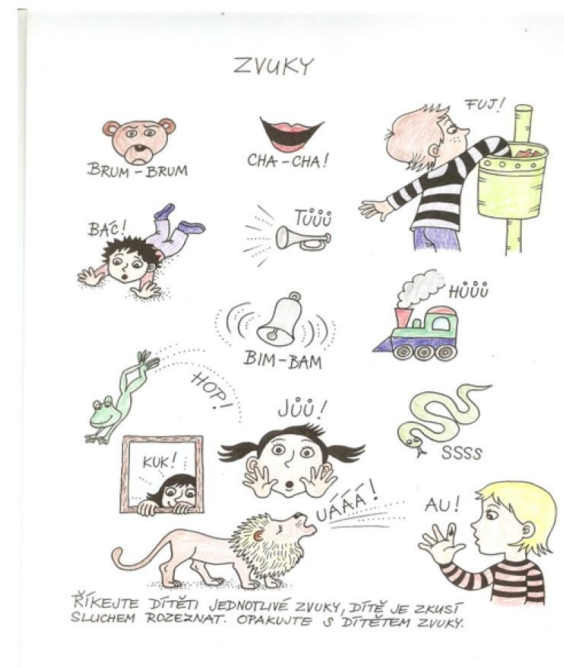
Obrázek nejde zobrazit.

Obrázek nejde zobrazit.

Vytváření základního zvukového materiálu

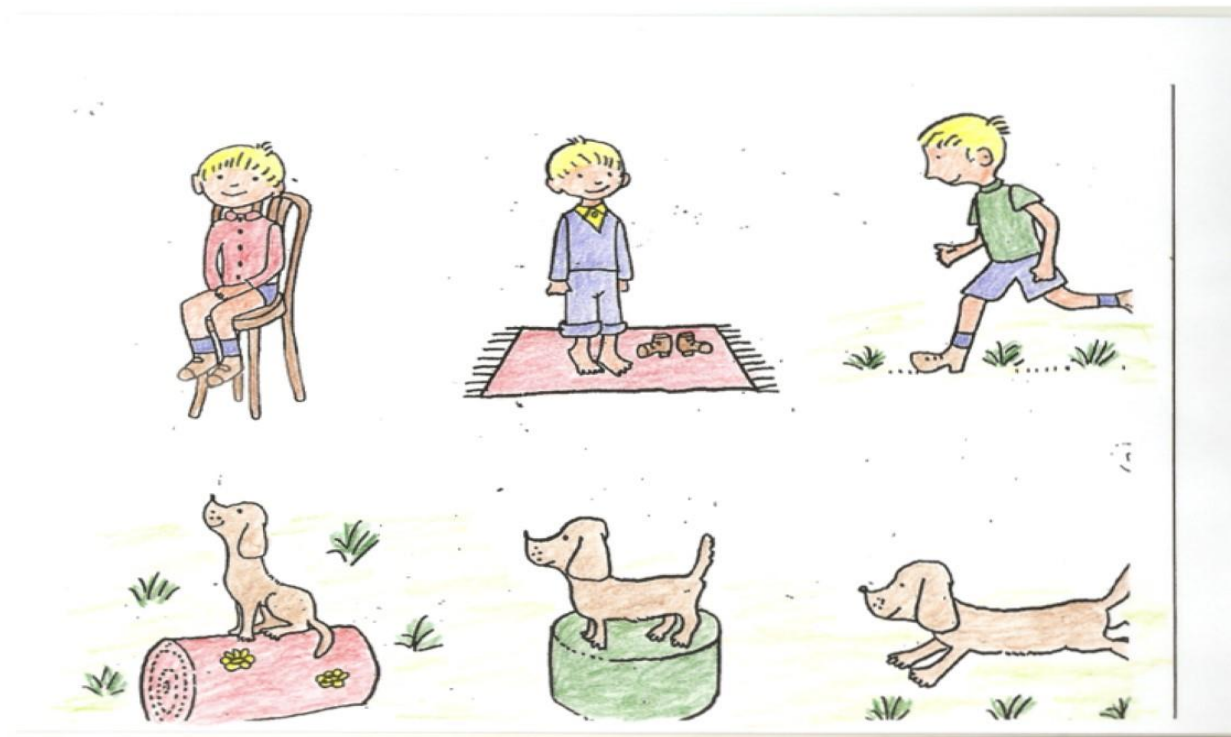

Citoslovce

✘ Obrázek nejde zobrazit.

Podstatná jména a základní slovesa

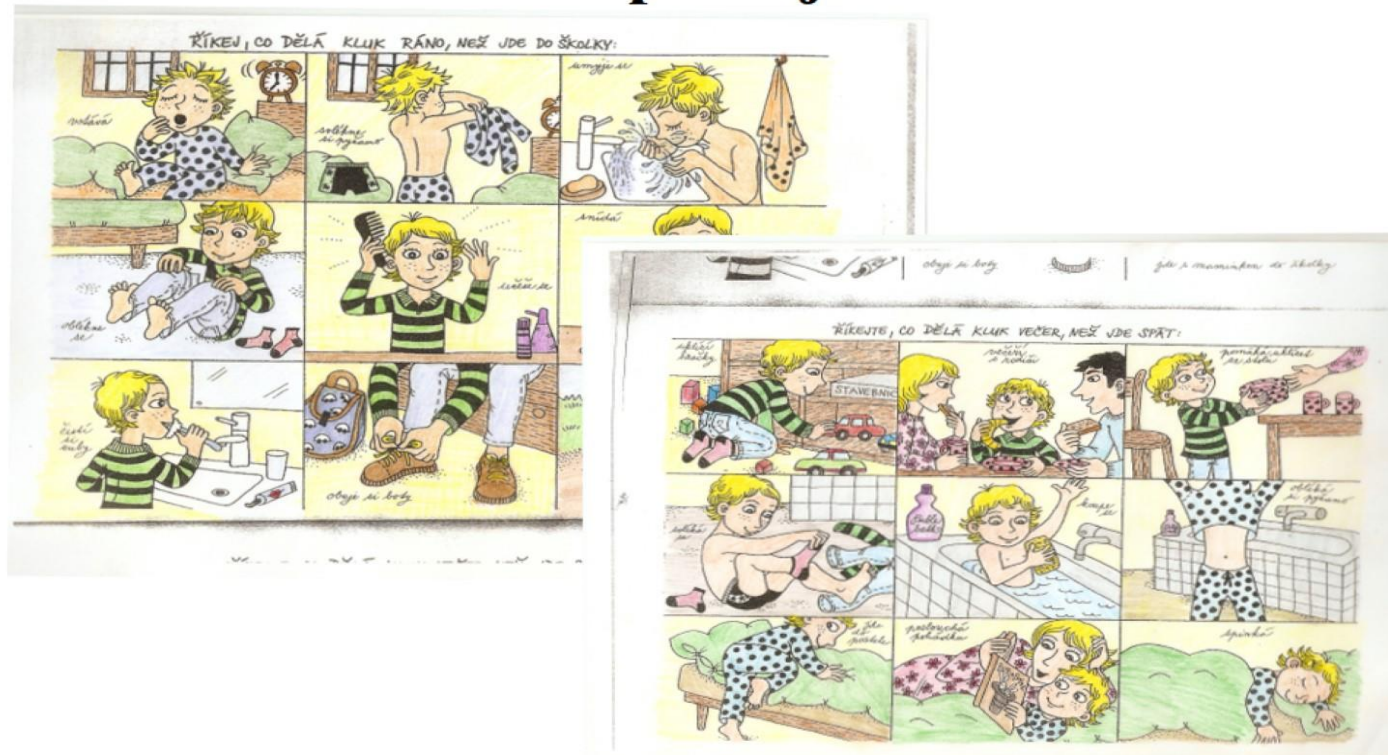
✘ Obrázek nejde zobrazit.

Tvoření krátkých slovních řetězců

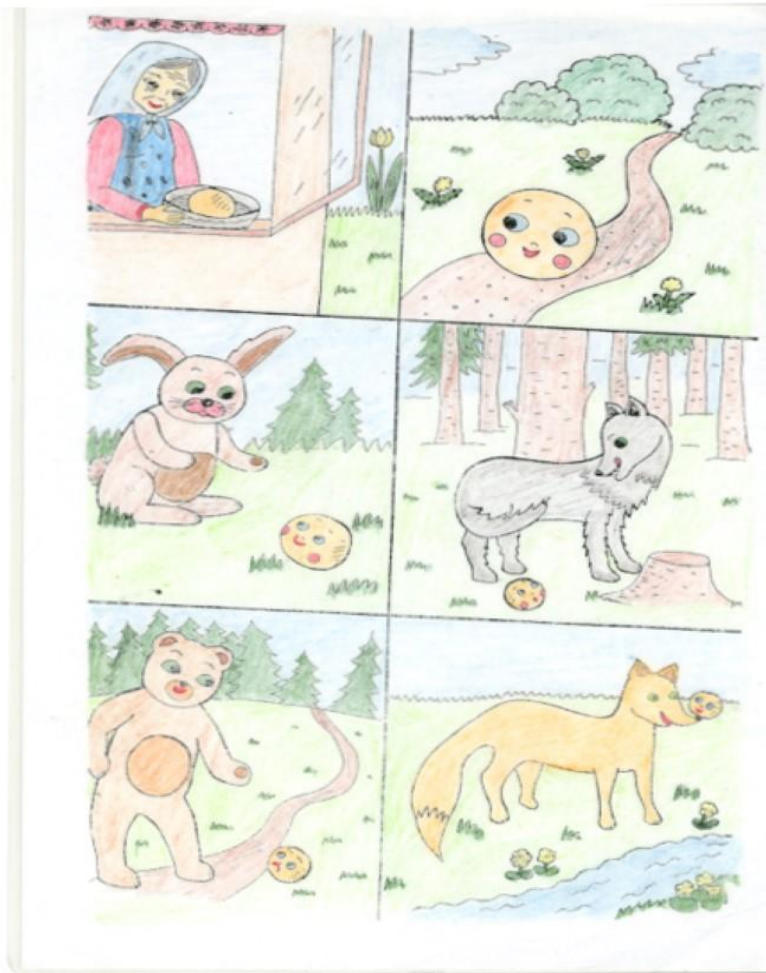
 PAŇ	 PIJE	 PIVO	 PANI	 JI	 KOLAČ
 KLUK	 PIJE	 DŽUS	 HOLČIČKA	 JI	 PIZZU
 KOČKA	 NEPIJE	 DŽUS	 PES	 NEJI	 KOLAČ
 PANI	 NEPIJE	 PIVO	 PAPOUŠEK	 NEJI	 PIZZU

✖ Obrázek nejde zobrazit.

Popis děje

Obsah děje (vyprávění)

ROZVÍJENÍ JAZYKOVÉHO CITU

 Obrázek nejde zobrazit.

Pády

Šťastný návrat ?

„UŽ MĚ TO DOMA NEBAVÍ,“ ZAHAFAL ZNUDĚNĚ „ODCHÁZÍM!“ „JDU S TEBOU,“ MŇOUKLA .
„ANI JÁ NEZŮSTANU,“ ZAMEČELA „ZMIZÍM
S VÁMI,“ ZABEČELA „RÁDO SE PŘIDÁM,“ ZACH-
ROCHTALO „JÁ TAKY,“ ZAKDÁKALA A
 SOUHLASNĚ ZAKOKRHAL. I SE PŘIDAL
A ANI A SE NEDALY DLOUHO POBÍZET.
UŽ ZA TMY DORAZILI VŠICHNI K NEZNÁMÉMU ?
 NEJDŘÍV SE POLEKALI MOHUTNÉHO ?
A PAK BOUŘKY. NEJVÍC JE VYSTRAŠIL , KTERÝ ?
ZASÁHL NEJBLIŽŠÍ . KDYŽ USÍNALI, BUDILA JE ?
HOUKÁNÍM . JEŠTĚ PŘED VÝCHODEM ?
BĚŽELI ZPÁTKY. „DOMA JE DOMA,“ SMÁL SE ?
KDYŽ V DÁLCE ZAHLÉDLI RODNOU VES. ?

Text JAR HAVEL, ilustrace OLGA PTAČKOVÁ 11

SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ

- Jedním z důležitých smyslů ovlivňujících zásadním způsobem rozvoj řeči je SLUCH.
- Sluch ovlivňuje rozvoj řeči a s úrovní řeči je neodmyslitelně svázán rozvoj myšlení.
- Vývoj sluchového rozlišování je postupný. Děti ve věku od 1 do 3 let rozumí větám, vnímají je jako zvuk, který dokáží pochopit.
- Postupně se děti učí jemnějšímu rozlišování – diferenciaci.
- Rozlišují ve větách slova, potom dovedou rozpoznat slabiky a dále se učí rozpoznávat jednotlivé hlásky.

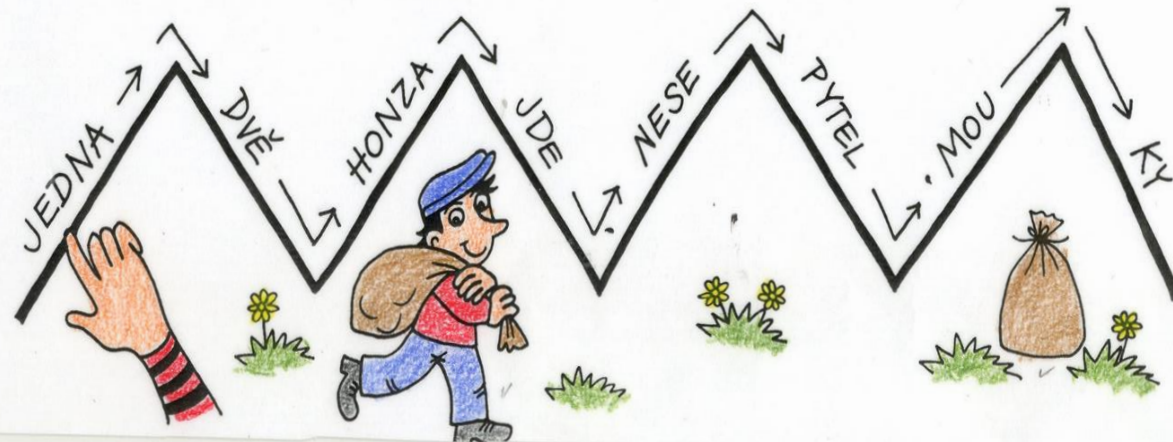
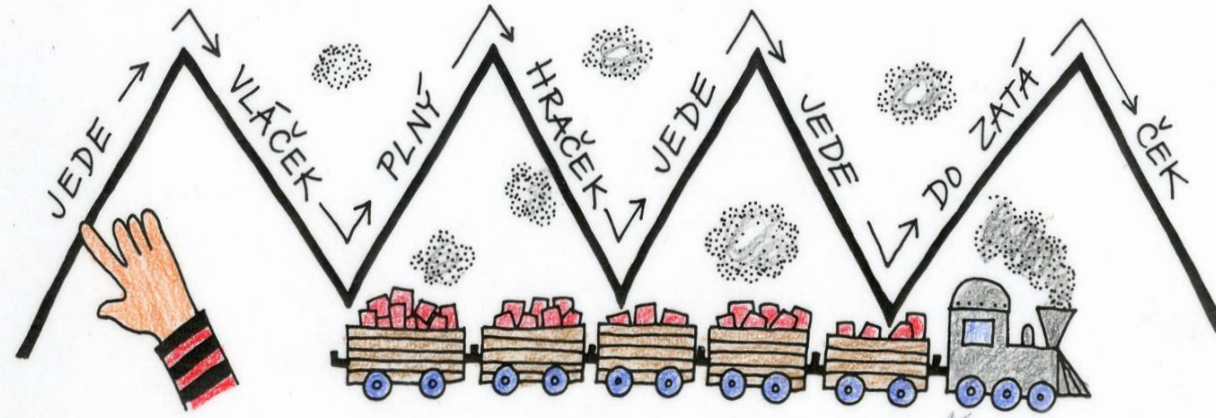
JAK JE TO U DĚTÍ S VD?

- Vnímání zvuků – zvuky řeči dítěti splývají, proto obtížně zachycují jednotlivá slova ve větách, hlásky ve slovech a hůře diskriminují vzájemně podobné (podobně jako splývá řeč více lidí současně mluvících, tzv. Cocktail party syndrome).
- K percepci krátkých tónů potřebují delší čas.
- Zvýšená senzitivita – děti bývají citlivé na silné zvuky (vrtačka, sekačka, mixér aj.). Podobnost s autismem.
- Dále mají poruchu krátkodobé paměti.
- Vyskytují se také poruchy rytmu a tempa řeči.

JAK ROZVÍJET SLUCHOVÉ VNÍMÁNÍ?

- Říkadla,
- Rozpočítávací,
- „Hra na opičku“,
- Rytmizace,
- Rozvoj fonematického sluchu,
- Určování první a poslední hlásky ve slově,
- Sluchová analýza a syntéza,
- Krátkodobá sluchová paměť,
- Diferenciace hlásek...

ŘÍKEJTE ŘIKADLA V RYTMU S UKAZOVÁNÍM:

ŘÍKEJTE SPOLEČNĚ ŘÍKANKU A UKAZUJTE PŘI TOM PRSTEM KOLEČKA V RYTMU.

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
LIŠ - KA ŠIŠ - KA PAM - PE - LIŠ - KA

○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○
ZA - BLOU - DI - LA V LE - SE MYŠ - KA

○ ○ ○
TEN TEN TEN

○ ○ ○ ○ ○
VY - VE - DE JI VEN!

ROZTLESKEJ SLOVO PO SLABIKÁCH:

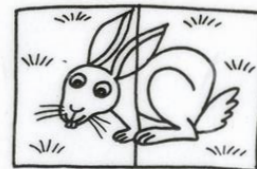
MIČ

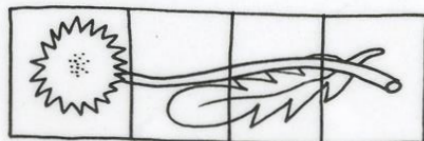
BO TA

MO TOR KA

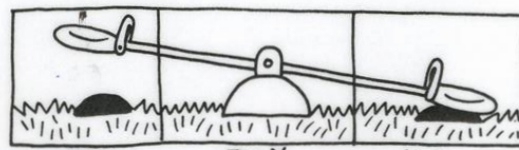
ZA JÍČ

PAM PE LIŠ KA

STAN

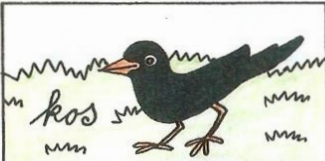
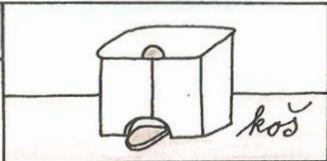

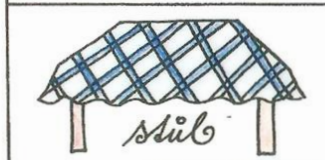

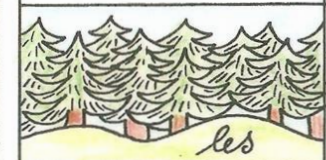

HOU PAČ KA

VYTLESKEJ SLOVA A SPOČÍTEJ POČET SLABIK NA PRSTECH.

SLUCHOVÉ ROZLIŠOVÁNÍ

Dítěti řekneme dvojici slov, poté slova říkáme jednotlivě a dítě ukazuje příslušný obrázek.

 <p>kos</p>	 <p>koš</p>	 <p>sup</p>	 <p>zub</p>
 <p>vosy</p>	 <p>vozy</p>	 <p>myčka</p>	 <p>micka</p>
 <p>myška</p>	 <p>miska</p>	 <p>pral</p>	 <p>bral</p>
 <p>káva</p>	 <p>kráva</p>	 <p>puko</p>	 <p>buko</p>
 <p>stůl</p>	 <p>sůl</p>	 <p>les</p>	 <p>ples</p>

ZRAKOVÉ VNÍMÁNÍ

- Proč je důležité zrakové vnímání?
 - příjem nejvíce informací z okolí
 - poznávání světa
 - prostředek komunikace
 - předpoklad úspěšného zvládnutí čtení a psaní

DŮLEŽITÉ OBLASTI ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ

- vnímání barev
- odlišení figury a pozadí
- zraková diferenciacce
- zraková analýza a syntéza
- vedení očních pohybů
- zraková paměť
- vizuomotorická koordinace

VLIV OSLABENÍ ZRAKOVÉHO VNÍMÁNÍ VE ŠKOLNÍM VĚKU DÍTĚTE

záměny písmen lišících se detailem (např. m/n, k/h), číslic (3, 9, 4, 7), záměny operačních znamének v matematice

záměny písmen, číslic lišících se polohou (např. d,b,p; 6, 9)

inverze písmen, čísel („kup“ místo „puk“; „69“ místo „96“ apod.)

pomalé osvojování písmen, jejich zapamatování

pomalejší čtení, větší chybovost

obtíže v matematice (geometrie i aritmetika)

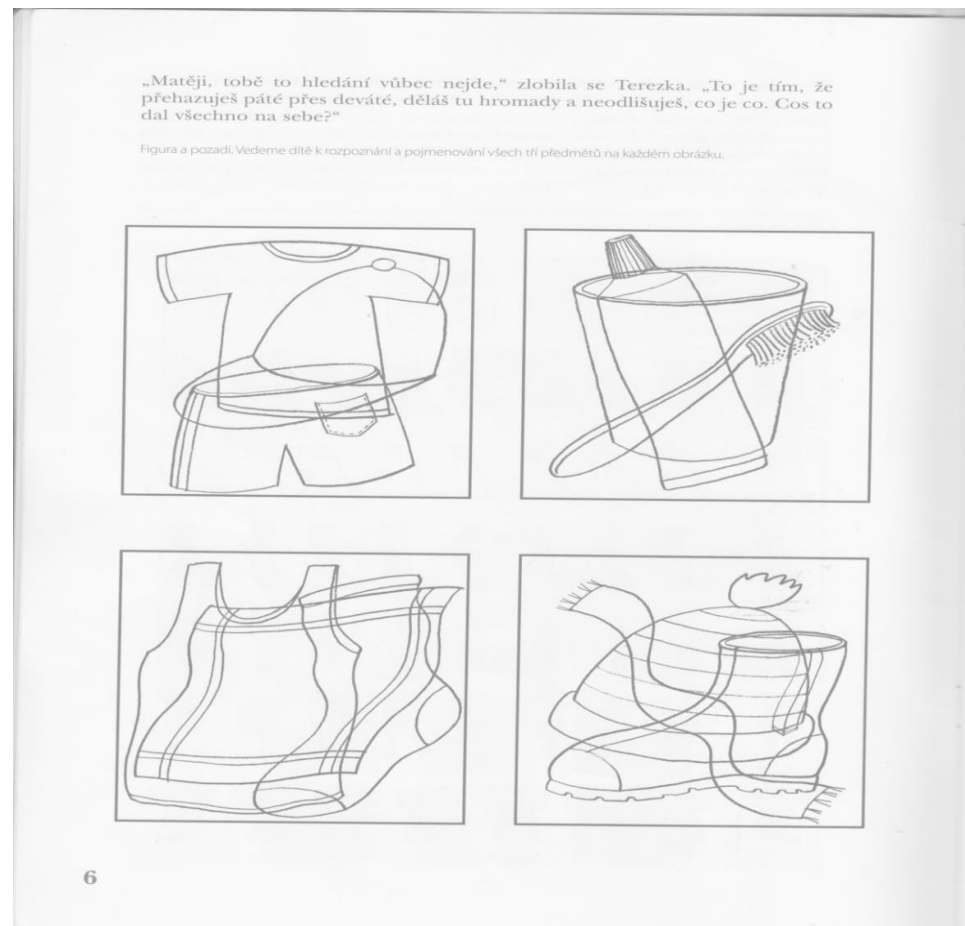
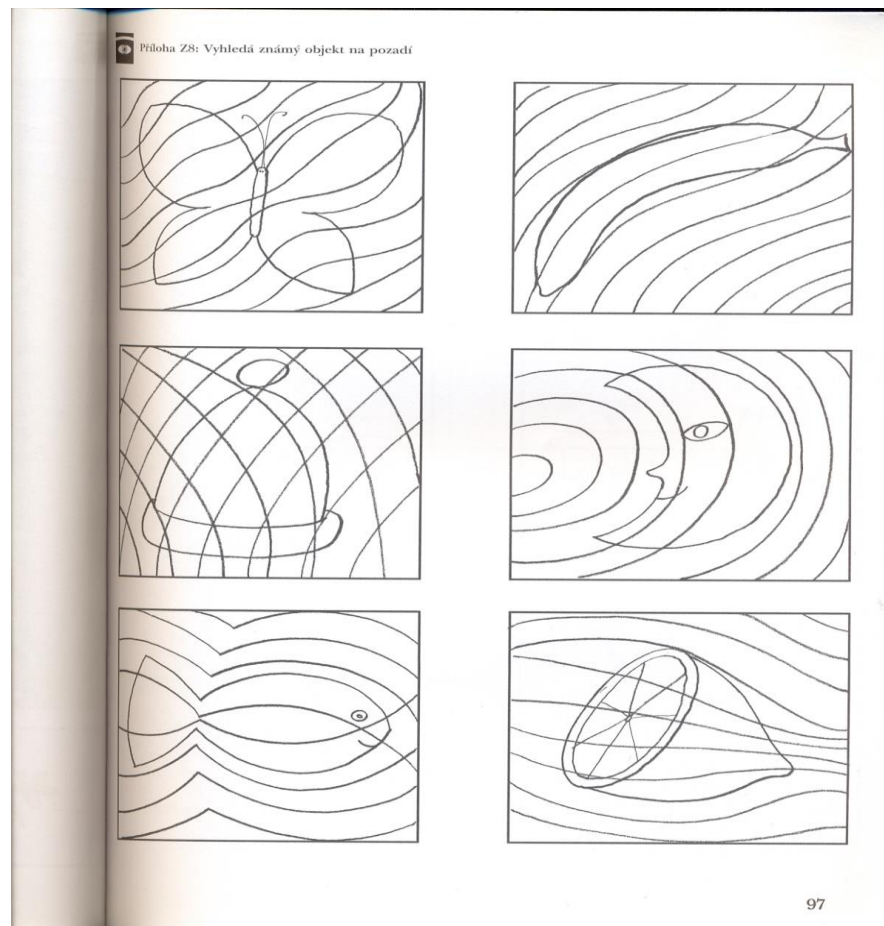

VNÍMÁNÍ BAREV

- přiřazování předmětů stejné barvy,
- identifikace správné barvy,
- pojmenování barvy (při nácviku využít přirovnání, gesto, znak),
- přiřazování stejných odstínů barev,
- pojmenování odstínů barev.

DIFERENCIACE FIGURY A POZADÍ

ZRAKOVÁ DIFERENCIACE

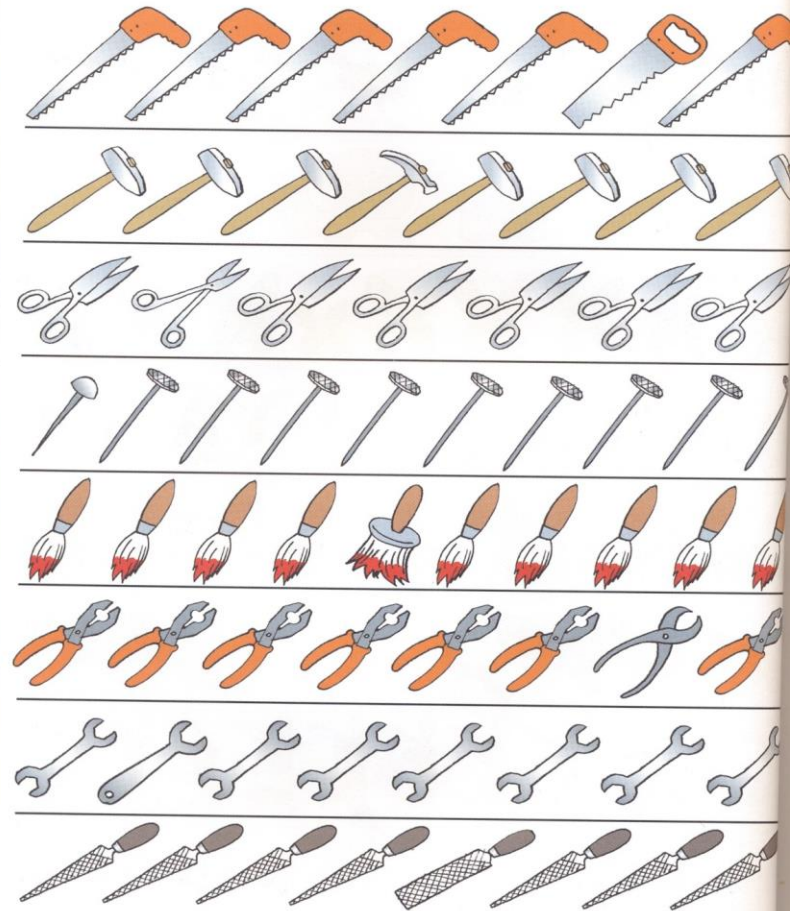
- vyhledávání shodných obrázků,
- vyhledávání stínů,
- odlišit výrazně jiný obrázek v řadě,
- odlišit obrázek jiné velikosti,
- odlišit jiný obrázek v řadě (ne tolik výrazný),
- odlišit obrázek v řadě lišící se horizontální polohou,
- odlišit obrázek lišící se detailem – v řadě, ve dvojici,
- odlišit obrázek lišící se vertikální polohou (tzv. reverzní tvary) – v řadě, ve dvojici.

Priloha Z12: Odlisí výrazněji jiný obrázek v řadě

Priloha Z14: Odlisí jiný obrázek v řadě

VEDENÍ OČNÍCH POHYBŮ

- dodržovat pořadí zleva-doprava, sledování jednoho řádku po druhém, odshora dolů,
- jmenovat obrázky zleva doprava,
- vyhledat daný objekt ve skupině zleva doprava.

VIZUOMOTORIKA

KOORDINACE OKO – RUKA

JEDNA Z PODMÍNEK PRO
SPRÁVNÉ PSANÍ

NAPŘ. ČÁRA MEZI DVĚMA
LINIEMI, BLUDIŠTĚ,
OBTÁHOVÁNÍ LINIE APOD.

ŠIROKÉ SPEKTRUM POMŮCEK

Pracovní sešity

Pracovní listy

Knížky

Dětské časopisy

Hry

- Deskové,
- Pohybové,
- Smyslové...

Stimulační
programy

Aplikace

Vzdělávací
webináře a
různé přednášky

FB profily a
Instagram

Ale i předměty,
které máme
běžně v
domácnosti 😊

DĚTI OD 3 DO 6 LET

Mluv se mnou
(Kateřina Slezáková,
Portál, 2014)

Rozpovídej se, 1. a
2. díl (Krejčová
Lucie,
Nakladatelství Dr.
Josef Raabe, 2020)

Povíš mi to? (Ester
Stará, Mladá fronta,
2021)

Žvanda a Melivo
(Ester Stará, Pikola,
2018)

Není hláska jako
hláska (Kateřina
Slezáková, Portál,
2017)

Vykuk (Richtrová,
Merzelová,
Bubeníčková, 2014)

Od zápisu do lavice
– Sluchové vnímání
(Ivana Vlková,
Pasparta, 2019)

Od zápisu do lavice
– Zrakové vnímání
(Ivana Vlková,
Pasparta, 2021)

Od zápisu do lavice
– Grafomotorika
(Ivana Vlková,
Pasparta, 2021)

Fufi a její kamarádi
(Šafářová,
Strobelová,
Chotěborová, 2023,
Portál)

Kateřina řafářov a kol.

Fufi

a její kamarádi

Cvičení pro rozvoj řeči

portál

Źivot ve městě - citoslovce

Stejn jako pedely pracovní list je i tento zaměřen na rozvoj slovní zásoby, a to jak aktivn (pojmenování), tak pasivn (porozumění slovu). Tentokrát se dt seznámí se zvuky, které jsou kolem nás ve městě.

Co vids ve městě?
Dt vzaly liřku do msta, aby ji seznámily se vřemi jeho zvuky. Podvejte se s dítětem na obrázek a řikejte, co vře ve městě můžeme vidět. Vthnete dt do obrázku, k čemuž můžete využít i prozench gest p pojmenování jednotlivých obrázků.

Napřiklad můžete řici:
Dt vzaly Fufi do msta, aby ji seznámily se vřemi jeho zvuky.
Podvej, Fufi ukazuje na oblohu. Co to tam let? To je letadlo – viiii.
Přitom můžete rozsthnout ruce, jako křidla letadla.
A tady jede auto – tu tu.
Přitom můžete hýbat rukama, jako kdž točte volanm.
I zde je mořn dt vyzvat, aby vř zkusilo napodobit, nebo může jen poslouchat.

Zvuky na obrázku:
zvon – bim bam,
smějící se kluk – ha ha ha,
pes – haf haf,
zvonek – cink cink,
bubinek – bum bum,
kořka – mřmřu,
zpívající paní – la la,
letadlo – viiii,
vlak – h h,
koř – fuu,
auto – tu tu,
hodiny – tik tak.

Poslouchej a ukazuj!

Po seznámení se s obrázky si můžete s dítětem zahrát hru, pt kter zjistte, jestli opravdu zn vřechna citoslovce. Nyní bude mit dt za ukol najít obrázek daného předmětu, jehoř zvuk od vás uslyř.

Napřiklad:

Kde je cink cink?

Pokud dítě uke sprvn obrázek, jeho tvrzen potvrďte a citoslovce zopakujte i s adekvátním slovem.

Ano, sprvn. To je cink cink – zvonek.

Vyuřijte i zde tipů z pedelho pracovního listu a použijte k prac řetony, kařtnky a korlky.

Povidej teř ty

Positivn motivujte dt k tomu, aby samo pojmenovalo obrázky.

- Pokud jste u pedelho ukolu pouřili řetony nebo něco jiného, ppravte si nkladn auto, kter pjede jednotliv řetony naložit a odvézt. Předtím, neř naložite kařd řeton, je potřeba sprvn pojmenovat obrázek, na kterm je polořen. S dítětem se můžete v dnm stdt.
- Vymřte si role. Dt se teř stane tm, kdo bude zkouřet vás, a naopak vy se snařite uhodnout, co za citoslovce z msta dt řeklo.
- Vyuřijte k motivaci dítěte liřku Fufi, kterou dt přivedly do msta, aby se seznámila s jeho zvuky.

Co si procviuješ?

Slovní zásoba (aktivn i pasivn)

DĚTI OD 6 LET DÁLE

Pohádky k povídání
(Šárka Jechová,
Rubico, 2014)

Poslouchám
pohádku a čtu
podle obrázků
(Marcela Kotová,
Grada, 2020)

Čtení s
porozuměním a hry
s jazykem (Jiřina
Bednářová, EDIKA,
2012)

Vykuk (Richtrová,
Merzelová,
Bubeníčková, 2014)

Logopedické hry
pro větší děti (Ilona
Eichlerová, Jana
Havlíčková, Portál,
2018)

RŮZNÉ HRY

- **Granna**
 - Zajíc v pytli
 - Puzlino
 - Auta
 - Maminky
 - Můj první kvíz
 - Obrázkové loto
 - Duha
 - Hádanky dráčka Fráčka
 - Loto dům
- **Alexandr**
 - Povím ti, mami.
 - Co k čemu, táto?
 - Pexeso pro uši
 - Paměť 3D
 - Navlékej, nečekej
 - Poznávej písmenka
 - Písmenko k písmenku

-
- **Trefl**
 - Malý objevitel – Souvislosti
 - Malý objevitel – Roční období
 - Malý objevitel – Vozidla
 - Malý objevitel – Čísla a početní operace
 - **Mutabene**
 - Logico primo
 - Logico piccolo
 - MiniLük
 - **Djeco**
 - Topologix
 - Primotopo
 - Edulodo – třídící hra
 - **Pasparta, Bonaparte, Piatnik, Albi ...**

Edu hry

Goki

Oskola

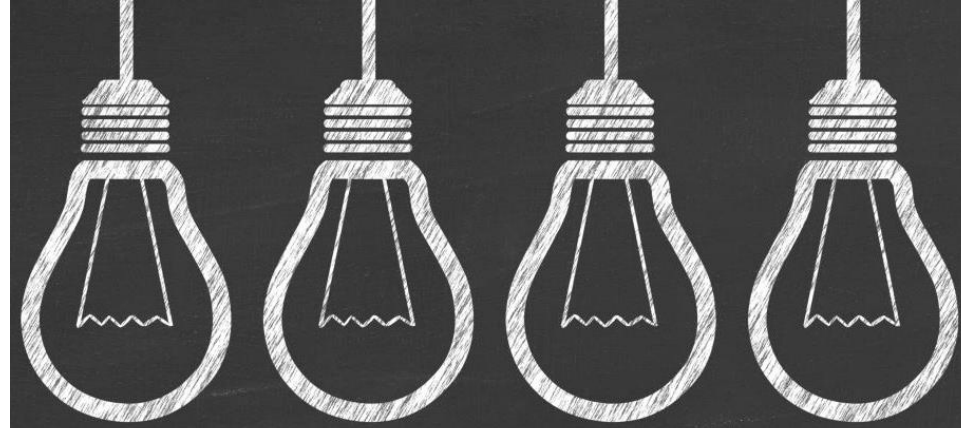
-
- Pán čáp ztratil čepičku...
 - Honzo vstávej...
 - Cukr, káva, limonáda...
 - Škatulata hýbejte...
-
- Kinetický písek, modelína, sliz, balanční desky...

PRACOVNÍ LISTY

- Asociace klinických logopedů – pracovní listy pro pacienty – pro děti
- Logopedie s úsměvem - Kolmanová
- Logošík
- Logopedie Vendy
- Pracovní listy od Zelinkové
- Pasparta

STIMULAČNÍ PROGRAMY

- Maxík
- Rozvoj jazykových schopností dle Elkonina
- Metoda dobrého startu
- PlayWisely
- Neurovývojová stimulace

APLIKACE

- Včelka
- Logotron
- Mluvídek
- Výukové kartičky...

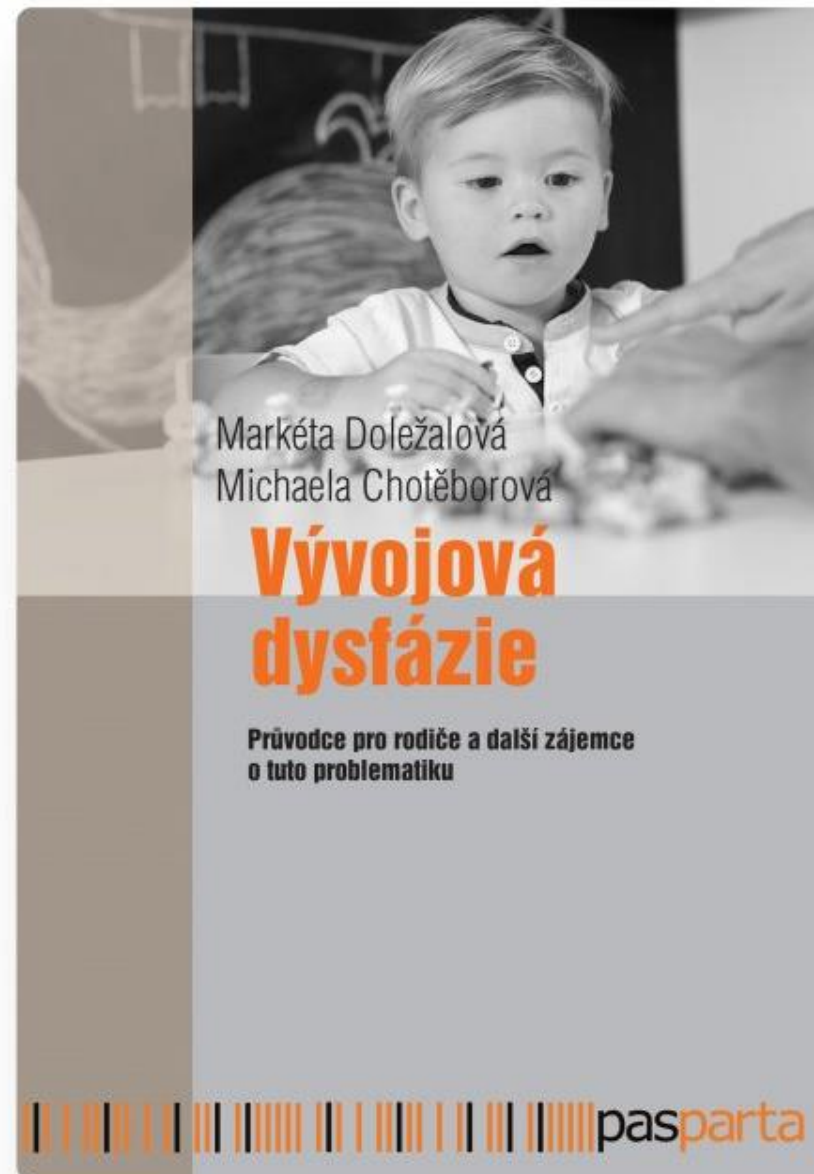

FB PROFILY A INSTAGRAM

- Rodiče dětí s vývojovou dysfázií
- Logopedie JINAK
- Asociace klinické logopedie

- ergodetem (Ergoterapie dětem)
- danstribny (Daniel Stříbrný – dětská ergoterapie)
- skolapapani (Škola papání – učíme děti jíst)
- detska_psycholožka (Dětská psycholožka)

PUBLIKACE

VZDĚLÁVACÍ
WEBINÁŘE A
PŘEDNÁŠKY

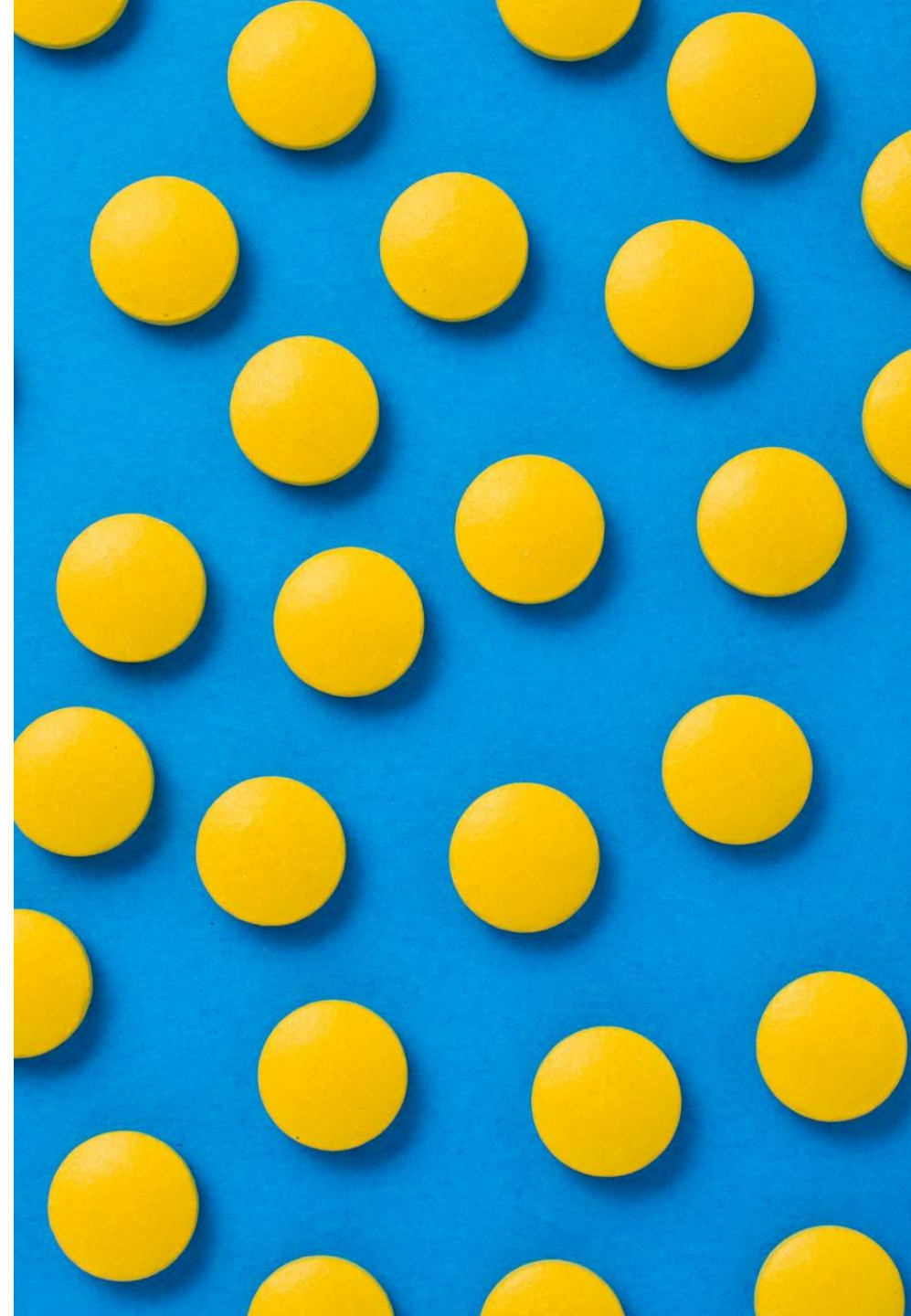
BĚŽNÉ PŘEDMĚTY V DOMÁCNOSTI

- Kimova hra
- Využití nádobí
- Využití potravin
- Využití plyšáků a hraček...

DOPLŇKY STRAVY

- ???

The background features a complex network of thin grey lines connecting various colored nodes (pink, blue, green, grey) of different sizes. Overlaid on this are large, flowing, semi-transparent waves in shades of red, orange, and yellow. The overall aesthetic is modern and digital.

DĚKUJI ZA POZORNOST